

De hersttrek 1976 en 1977 bij Falsterbo (Zweden) volgens de verslagen van het Vogeltrekstation te Falsterbo.

De gegevens in dit artikel zijn overgenomen uit het tijdschrift ANSER van Skånes Ornitologiska Förening, jaargang 17, nr.1 en 2.

Met verwijzing naar het artikel over de herfsttrek 1975 bij Falsterbo en een voorlopig bericht over de herfsttrek 1976 in DE FITIS van april 1978 volgt hier een kort uittreksel uit de eindverslagen over de herfsttrek 1976 en 1977. Evenals in 1973-75 werden in deze jaren geregeld tellingen verricht van de zichtbare vogeltrek te Falsterbo (55.23 N/12.50 O), Zuid-Zweden, van 11 aug. tot en met 20 nov. Gedurende deze periode werd er dagelijks gepost te Nabben, de meest zuidwestelijke punt van het Falsterbo-schiereiland, en wel in hoofdzaak door één waarnemer, de heer Gunnar Roos, vanaf het ochtendgloren vóór zonsopgang tot 14.00 h.

Herfsttrek 1976

Van het totaal aantal van 2,4 miljoen vogels waren 1,4 miljoen (60%) vinken en kepen. Andere soorten die in zeer hoge aantallen waargenomen werden zijn Houtduif 300.000 (12%), Spreeuw 214.000 (9%), Kneu 88.000 (4%) en Eidereend 71.000 (3%).

Terwijl de meeste lange-afstand-trekkers met pieken in augustus en/of september in vrij lage aantallen verschenen (hogedrukgebied boven Skandinavië, N-O winden te Falsterbo), werd oktober gekenmerkt door ongewoon hoge totalen van vele soorten die over korte of middenafstanden trekken (hogedrukgebied boven Finland en West-Rusland, O-Zo winden te Falsterbo). In tegenstelling tot 1975 werden er in 1976 geen opmerkelijke invasies waargenomen.

Wat de roofvogeltrek betreft waren de jaartotalen van de drie dominerende soorten (Wespendief 4400, Buizerd 8000 en Sperwer 4100) tamelijk laag en het totaal van de doortrekkende roofvogels bedroeg slechts 17500, vergeleken met een gemiddelde van 26000 in 1973-75. Tengevolge van slecht weer gedurende de hele maand oktober werd de doortrek van de Buizerd zeer verlaat. Tussen 20 en 31 oktober passeerden er vele honderden Buizerden in directe, actieve vlucht op geringe hoogte zonder gebruik te maken van thermiek, maar het hoogste dagtotaal van het seizoen werd eerst op 1 november bereikt (1600 exx.) toen het weer plotseling verbeterde.

De Houtduif, die in 1976 in bijzonder groot aantal doortrok, wordt in het verslag uitvoerig besproken. In 1973-76 werden verreweg de grootste aantallen Houtduiven in oktober gezien, terwijl ca. 75% van de jaartotalen gedurende de 25 dagen van 30 sept.-24 okt. waargenomen werden.

Uitzonderlijk grote troepen werden in 1976 waargenomen met ZO-winden, compact wolkendek en weinig zicht gedurende de hele maand oktober. Ongeveer 52% van alle Houtduiven trokken met NO-winden vergeleken met slechts 6% met ZW-winden; blijkbaar is hun voorkeur voor wind achter zeer sterk.

In 1973-76 namen de jaartotalen van de Houtduif te Falsterbo toe van ca. 125.000 in 1973 tot 300.000 in 1976. Daar echter het zeer hoge cijfer in 1976, tenminste gedeeltelijk, veroorzaakt is door de invloed van het weer op de vliegrouete van de vogels, moet deze opmerkelijke toename in de jaartotalen niet beschouwd worden als een bewijs van een overeenkomstige populatietoename. Aan de andere kant

wijzen de jaartotalen in 1973-76 vergeleken met de cijfers van de 1940-er en 1950-er jaren (een gemiddeld jaartotaal van iets meer dan 50.000) op een drie- of viervoudige vermeerdering in de Zweedse houtduivenpopulatie in minder dan 15 jaar.

Herfsttrek 1977

Het totaalaantal trekkende vogels bedroeg in dit jaar 1,4 miljoen (gemiddeld 1973-76: 2,1 miljoen. Vink/Keep (440.000), Spreeuw (242.600), Houtduif (169.200) en Eidereend (105.700) waren de talrijkste soorten. Het hoogste dagtotaal van deze herfst was 150.000 vogels op 11 oktober (90% Vink/Keep).

Er werden in deze periode van 1977 ca. 33000 roofvogels geteld, Dit is op 1974 na het hoogste jaartotaal van deze vogelgroep in de 1970-er jaren (1973: 21500, 1974: 37000, 1975: 19500, 1976: 17500) Van de vier dominerende soorten zijn in een grafiek (zie fig. 1) de dagelijks waargenomen aantallen weergegeven. Hieruit zijn de perioden van doortrek van deze soorten goed te zien.

De volgende soorten verschenen deze herfst in ongewoon hoge aantallen Buizerd 13700 (1974: 17000, gemid.1973-76: 10500), Sperwer 10875 (1974: 6400, gemid.1973-76: 4600), Ruigpootbuizerd 1200 (1974: 550, gemid.1973-76: 340) en Blauwe kiekendief 220 (1974: 140, gemid. 1973-76: 110). Het is waarschijnlijk niet toevallig dat 1974 en 1977, de topjaren van roofvogeltrek te Falsterbo, ook topjaren waren van kleine knaagdieren in Fenno-Scandia.

Tussen midden september en eind oktober vond er een spectaculaire wegtrek van de Vlaamse gaai plaats. Van een totaal van ca. 16000 exx. was 82% geconcentreerd in twee topdagen: 3500 op 3 oktober en 9800 op 12 okt. Op laatstgenoemde dag zag men in een paar gevallen gaaien de zee over trekken met in hun snavel rozebottels (van *Rosa rugosa*), kleine padden en zelfs kleine vogels (Goudhaantje). In oktober werden ongeveer 400 gaaien geringd, op twee na juveniele exx. Terwijl veel van deze geringde vogels terugkeerden in richting N/NO en na enige weken teruggemeld werden in het zuidelijkste deel van Zweden, werden er drie in oktober-november in het oosten van Denemarken (Seeland en Funen) geschoten. Sinds de eerste 1940-er jaren zijn er elke 5-6 jaar te Falsterbo invasies van gaaien geregistreerd: 1943, 1949, 1955, 1961, (1965-67), 1972 en 1977. Wat het aantal exemplaren betreft waren echter de invasies in 1955 en 1977 zeer uitzonderlijk.

Andere invasie-soorten die in de herfst van 1977 in groot aantal verschenen, waren Notenkraker (*Nucifraga c.caryocatactes*), Pimpelmees en Koolmees. De mezentrek culmineerde op twee achtereenvolgende dagen, 2-3 oktober, elk met ongeveer 5000 Pimpelmezen en 500 Koolmezen.

Hoewel de Koperwiek een nachttrekker is, ziet men hem te Falsterbo soms overdag de zee over trekken. In voorafgaande jaren zijn er tot 8000 Koperwieken geregistreerd op één ochtend (15 okt. 1954), een aantal dat echter ver overtroffen is op 30 oktober 1977, toen er ca. 45000 exemplaren (96% van het jaartotaal bij zichtbare trek) passeerden.

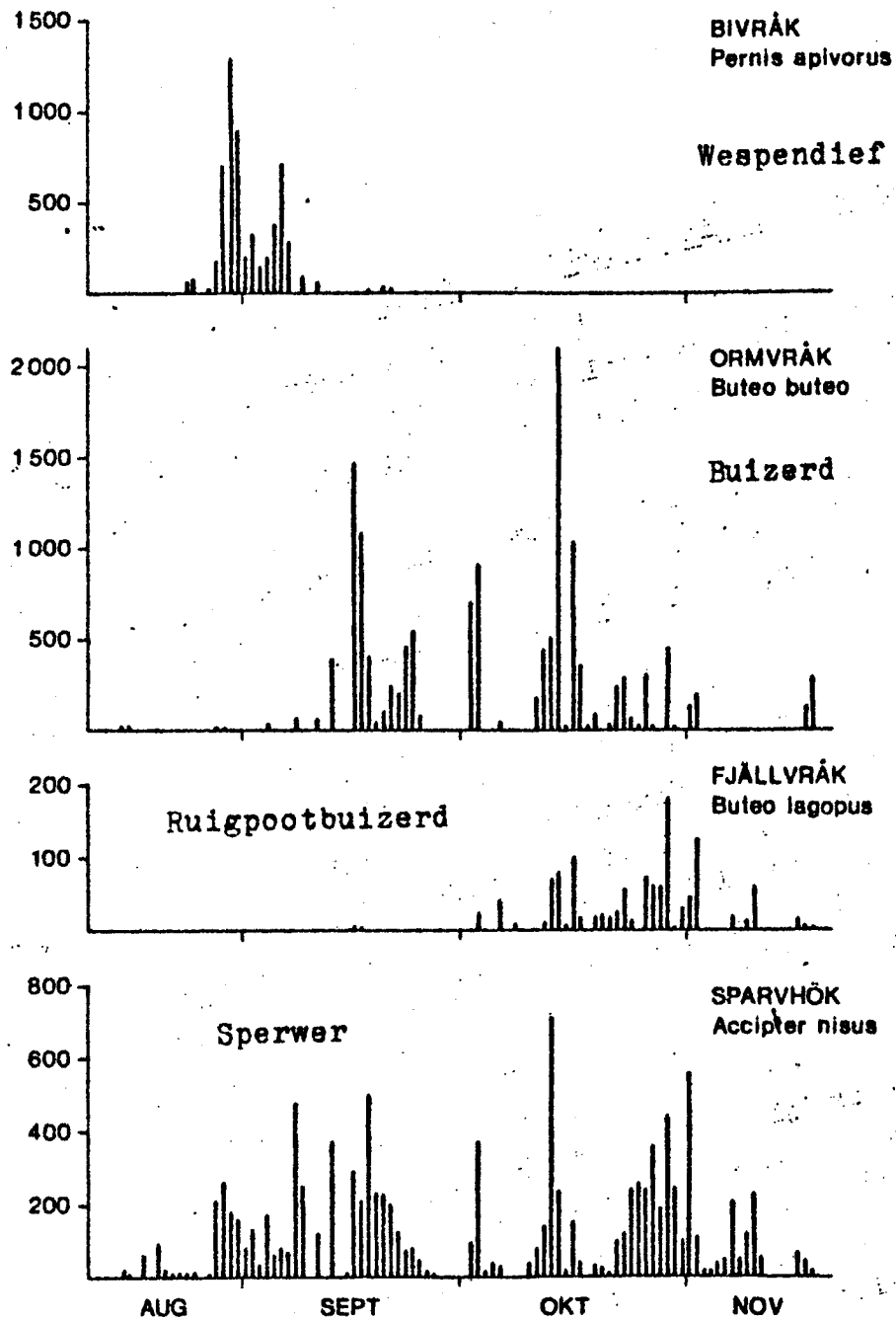

Fig. 1

Dagtotaal van vier soorten trekkende roofvogels te Falsterbo (Nabben) waargenomen in de periode 11 augustus - 20 november 1977, steeds van vóór zonsopgang tot 14.00 h.